



Gimnazija Celje - Center

MLADI ZA CELJE 2006

RAZISKOVALNA NALOGA:

Mladi in zabava

Raziskovalki:

Anja Zeme, 3.e

Željka Miklavčič, 3.e

Mentor:

Sergej Vučer, prof.

Celje, 2006

KAZALO

<u>I.UVOD</u>	<u>2</u>
1.1. OPREDELITEV PROBLEMA	2
1.2. METODOLOGIJA	3
1.2.1. HIPOTEZE	3
1.2.2. ZBIRANJE PODATKOV	3
<u>2.JEDRO</u>	<u>5</u>
2.1.UVOD	5
2.1.1 ZGODOVINSKI PREGLED	5
2.1.2. MLADINSKA SUBKULTURA	7
2.1.3. MLADINSKA SUBKULTURA NA SLOVENSKEM	9
2.1.4. SOCIALIZACIJA IN INDIVIDUALNA SVOBODA	10
2.1.5. INDIVIDUALIZACIJA IN DESTRUKCIJA MLADOSTI	12
2.1.6. PROSTI ČAS - ZADOVOLJEVANJE LAŽNIH POTREB?	13
2.1.7. MEDSEBOJNA POVEZANOST DELA IN PROSTEGA ČASA.	14
2.1.8. KAJ VPLIVA NA PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA?	14
2.2.METODA SPRAŠEVANJA	16
2.2.1 VZOREC	16
2.2.2 REZULTATI OBDELAVE PODATKOV	18
2.3.ANALIZA PODATKOV	33
<u>3.ZAKLJUČEK</u>	<u>39</u>
3.1. OVREDNOTENJE HIPOTEZ	39
3.2. POVZETEK	40
<u>4. VIRI IN LITERATURA</u>	<u>41</u>
<u>5. PRILOGE</u>	<u>42</u>

1.UVOD

1.1. OPREDELITEV PROBLEMA

Za raziskovalno nalogo sva se odločili zato, ker sva tudi sami pripadnici mlade generacije, ki je z osebnostno razvojnega vidika zanimiva in zapletena. Najin cilj je odgovoriti na vprašanja kot so: Kaj mladostnikom pomenijo zabave, kakšne vrste zabav obiskujejo in kako družba poskrbi za njihov prosti čas, zabavo? Katera okolja jim namenja, koliko usmerja njihovo aktivnost? Raziskali bova tudi kakšna je avtoriteta staršev, ter kakšna je moč in uspešnost neformalnega družbenega nadzora? Zanima naju kaj motivira mladostnika v njegovem prostem času. Ali je zabava mladih zgolj hedonizem ali pa je zabava del iskanja odgovorov, identitete? Kaj je vsebina te zabave, katere kvalitete nam prinaša.

Mladostništvo oziroma zlasti čas zgodnje polnoletnosti, je obdobje preoblikovanja identitet in idej, ter oblikovanje lastnega odnosa do sveta. Navezuje se na okolja sekundarne socializacije. Okolja, ki se zelo hitro spreminjajo zlasti zaradi vpliva globalizacije, usmerjanja posameznika v potrošnjo,...

Z vsako novo generacijo prihaja do sprememb v širšem družbenem okolju, predvsem v okolju mladih. Zanima naju kako mladostniki izbiramo vrstniške skupine in vzorniške modele, ter kako le-ti vplivajo na naš način zabavanja. Kateri so elementi tradicije v vedenjskih vzorcih mladostnikov.

Prosti čas naj bi bil namenjen preživljanju časa brez resnejših obveznosti in dolžnosti. Zanima naju ali je to čas namenjen kreativnemu ustvarjanju ali pa zgolj usmerjenost v užitek in zabavo. Zabavanje je lahko namerno in pogojno stopnjuje samodisciplino ter čustveno zorenje. Ali je to torej čas nabiranja izkušenj, osamosvajanja, zorenja ali pa zgolj čas potenciranja odvisnosti v smislu čim večje nekritične potrošnje...

1.2. METODOLOGIJA

1.2.1. Hipoteze

V nalogi sva si postavili 4 hipoteze :

1. Mladi se večinoma zabavajo ob vikendih, v domačem kraju, v večernih urah.
2. Zabava mladih je potrošniško usmerjen hedonizem.
3. Individualizem med mladimi je zelo razširjen. Mladi se pri načrtovanju prostega časa ne podrejajo interesom kolektiva!
4. Uporništvo je stalnica v dobi mladostništva, vendar ga vsaka generacija izraža na sebi lasten način.

1.2.2. Zbiranje podatkov

Podatke za obdelavo odgovorov na raziskovalna vprašanja za dijake celjske regije sva pridobili s pomočjo metode spraševanja - anonimne ankete, mešanega tipa. Anketni vprašalnik je sestavljen iz 16 vprašanj. 12 od teh je zaprtega tipa, 3 polodprtega in 1 vprašanje je odprtega tipa.

Metoda spraševanja omogoča kvantitativno obdelavo podatkov. Kljub temu pa nas postopki lahko zavedejo v posplošeno in kvantificirano obravnavo zapletenih družbenih odnosov. Tudi okoliščine lahko vplivajo na raziskovalni rezultat (npr. vpliv raziskovalca, zaradi katerega lahko anketiranec odgovarja, kot misli da mora).

Raziskava za dijake v celjski regiji je potekala v mesecu februarju, leta 2006.

Raziskovalno nalogo sva izdelali v programu Microsoft Office Word 2003. Fond, ki sva ga pri tem uporabili je Times New Roman, velikosti 12 pt. Grafe pa sva izdelali v programu Microsoft Office Excel 2003

2.1. UVOD

2.1.1 Zgodovinski pregled

Trivialna je misel, da so je v vseh družbah razvijal življenjski stil, ki ga danes poimenujemo s pojmom mladostništvo, najstništvo. Obdobje mladosti je predvsem družbeno, kulturno pogojeno obdobje življenja pa vendar tudi ni za zanemariti bioloških dejavnikov, ki vplivajo na zrelost organizma in razgradnjo družbenih impulzov.

Obstajale so družbe, ki ne poznajo tega prehodnega obdobja (mladostništva), čeprav poznajo otroštvo in odraslost. To je bilo zlasti značilno za arhaične družbe in kulture, ki pa so poznale iniciacijske obrede s katerimi so uvajale otroke v svet odraslih. Midve so bova predvsem osredotočili na tiste kulture, ki poznajo že omenjeno življenjsko obdobje oz. njemu značilne oblike vedenja.

Že tudi v antičnem času opazimo določene značilnosti mladostništva! Sokrat, kot predstavnik antike, pravi da današnja mladina ljubi razkošje, se grdo obnaša, prezira avtoriteto, nima nobenega spoštovanja do starejših in raje govori kot dela. Mladi ljudje niti ne vstanejo, ko starejši vstopijo. Ugovarjajo svojim staršem, v družbi se širokoustijo, pri mizi govtajo slaščice in prekrizanih nog tiranizirajo učitelje.

Izdelan sistem vzgoje je obstajal tudi v rimski državi, pri čemer je prevladovala vzgoja avtoritete očeta. Rimska država je prva uvedla posebne institucije politične vzgoje mladih, ki so se ukvarjale s telesno in duhovno vzgojo mladih. Vendar je rimska država videla v mladosti le prehod v najpomembnejše obdobje človekovega življenja, v »srednja leta« in ni poznala "mladine" kot skupnosti vseh "mladih", ki bi bila deležna posebne pozornosti družbe in države.

Tudi v srednjeveški družbi niso poznali mladosti, vsaj ne za revne otroke kmečkega ali mestnega izvora, (ti so morali čim prej odrasti, da so pomagali staršem preživljati družino). Ti mladi so prej veljali za »mlade odrasle«.

Generacijska povezava članov neke družbe, rojenih v določenem obdobju, še ne pomeni oblikovanja socialne kulture, ki bi poznala soroden socialni in kulturni življenjski kontekst, skupna ali podobna stališča ali vsaj primerljive sisteme dejavnosti, ciljev, vrednot ali še manj življenjskih poti. Celo tam, kjer so priznavali mladost kot posebno vmesno obdobje med otroštvom in odraslostjo, niso nujno poznali mladine kot socialne enote, ki bi združevala vse mlade.

Pač pa so v nekaterih mestnih državah poznali nekaj podobnega sedanji mladini, namreč skupnost vseh tistih ljudi, ki so prešli dobo otroštva in so se učili kreposti, državljskih vrlin in potrebnih znanj.

Meščanska družba pa je pomenila prelom, saj je odkrila mladost in jo posplošila na vse nacionalne sloje odraščajočih ljudi. Šele v meščanski družbi se je torej izoblikovala mladina kot univerzalna in navidez naravna generacijsko določena socialna skupina ljudi. Pa še tu je pojem mladine velikokrat le formalen, le statistična socialna skupina. Razsvetljenstvo je »odkrilo« otroštvo in mladost kot ključni življenjski obdobji, v kateri se izoblikujeta posameznikova osebnost in značaj. Razsvetljenski avtorji so želeli z razširjanjem svojih pedagoških teorij pospešiti demokratizacijo in humanizacijo družb. Otrok in mladostnik sta tako postala subjekta različnih disciplinarnih, moralno vzgojnih in izobraževalnih praks. Šolski aparat je izpodrinil tedanji primat družine in cerkve na področju vzgoje in izobraževanja mladih. Revolucija šolstva je bila vzporednica industrijske revolucije. Zato se vzporedno z intenziviranjem industrijske revolucije razširja in podaljšuje tudi šolanje in z njim vred obdobje med otroštvom in odraslostjo.

Šola je postala pglavitna institucija, ki je posredovala med družino in širšo družbo in kmalu dobila nadzorno in vzgojno funkcijo nad odraščajočimi posamezniki. Toda obdobje šolanja se je začelo jasno razlikovati od otroštva, ni pa pomenilo odraslosti. Mladi niso bili več povsem in neposredno odvisni od nadziranja vzgojnih posegov in avtoritete staršev, pa tudi konec pubertete se ni ujemal več z vstopom v odraslost.

Do sociološke tematizacije mladosti je prišlo šele v 20.stoletju. Idejo o mladosti oz. adolescenci kot posebnem življenjskem obdobju najprej zasledimo v monumentalni študiji Sama Halla. On je prvi raziskal obdobje mladosti in ga tudi poimenoval z besedo »adolescenca«. Svoje teze je empirično preveril v obsežni empirični raziskavi stališč in vrednostnih usmeritev tedanje ameriške srednješolske mladine. Po njegovem je za adolescenco značilno viharništvo, stresi in upori mladih proti različnim avtoritetam. To je bilo tudi nujno za razvoj modernega individualizma in za samostojni vstop mladih v odraslost.

Aries trdi, da predindustrijska Evropa ni razlikovala med otroštvom in drugimi prehodnimi obdobji do odraslosti. Obstajalo je »nejasno razločevanje med otroštvom in adolescenco na eno strani ter kategorijo, znano kot mladost na drugi. Ljudje niso poznali pojma adolescence in za izoblikovanje te ideje je bilo potrebno veliko časa«. Latinska izraza puer (otrok) in adolescens so uporabljali izmenično vse do 18.st. Glede na to, da se je mladost popolnoma enačila s tem, kar bi danes natančneje imenovali »polnoletnost«, pridemo do sklepa, da Evropejci niso poznali vmesne stopnje, ki bi jo lahko primerjali z današnjim pojmom adolescence. »Nihče ni pomislil, da se otroštvo konča s puberteto. Ideja otroštva je bila povezana z idejo odvisnosti. Otroštvo zapustiš samo tako, da zapustiš tudi stopnjo odvisnosti ali jo vsaj zmanjšaš od drugih.

2.1.2. Mladinska subkultura

Medtem pa so moderne družbe kompleksne in stratificirane. Čeprav smo člani iste družbe, se med seboj razlikujemo po družbenemu položaju, izobrazbi, generacijski pripadnosti religioznosti,... Posledica te heterogenosti je kulturna pluralnost. Pojavljajo pa se skupine, ki znotraj glavnega toka kulture izoblikujejo svoj poseben sklop vrednot, norem,... V takšnih primerih govorimo o subkulturi.

Posebno pozornost sociologov so od šestdesetih let naprej pritegovale mladinske subkulture. Že v petdesetih letih pa je bil posebej aktualen pojav najstnik. Opredeljevali so jih kot mlade

ljudi od časa, ko zapustijo šolske klopi pa do poroke oziroma do dosoljenega 25. leta starosti. Največkrat se je izraz najstnik nanašal na mlade ljudi iz delavskega razreda. V petdesetih letih so se namreč začele odpirati širše možnosti potrošnje tudi za nižje družbene sloje in mladi iz delavskega razreda so imeli čas in denar za različne dobrine (radio, filme, oblačila, glasbo). Z najstniki je bil povezan strah, da ti mladi nimajo nikakršnih vrednot in primernih norem, da jim ne gre za nič drugega kot za zavezanost uživanju in potrošnji.

Pri kasnejšem ukvarjanju z mladino so sociologi pogosto izhajali iz predpostavk, da so vsi mladi v podobnem prehodnem stanju in da imajo zaradi tega obrobni družbeni status. So namreč na prehodu iz obdobja odvisnosti od družine, v kateri si zrasli, v ekonomski in družbeni sistem, v katerem bodo dobili status samostojnih odraslih ljudi. Prehodnost položaja in obrobnost naj bi povzročili doživljanje nemoči, ki naj bi bilo skupno vsem mladim. Skupno doživljanje nemoči naj bi pripomoglo k oblikovanju skupnih vrednot, norm, vzorcev vedenja.

Mike Brake je eden prvih, ki razišče mladinsko subkulturo. Razdeli jo v 4 skupine :

1. Prestopniška mladina - po družbeni reakciji sodeč najbolj ogrožajo javnost
2. Kulturni uporniki - uporabljajo kulturo proti prevladujoči hegemoniji, za njih značilen tudi boemski način življenja
3. Spodobna mladina - mladostno uporništvo je relativno vendar večina mladostnikov uspe ta čas preživeti brez vpletenosti v kakšno najstniško kulturo
4. Politično militantna mladina - izzivajo hegemonistični aparat, predlagajo radikalne rešitve (protestniki)

O mladinski subkulturah je tudi razpravljal Simon Frith. To je bila kultura vrstniških skupin, ki se je razvijala na kolidžih. Bila je tista oblika konformnosti, osamitve in meščanščine študentskih naselij, proti kateri je mladinska kultura v 60. letih nastopila kot gesta; kultura študentskih naselij ni izražala generacijskega konflikta, bila je politično neaktivna in je ostala privržena kapitalistični ekonomiji in meščanskemu družinskemu življenju. Prevladujoča vrednota je bila osebna svoboda, od 20. let naprej lahko govorimo o začetkih potrošniške

kulture. Značilnost naj bi bila brezdelje in hedonizem, po drugi strani pa pomanjkanje občutka za javnost in skupnost.

Način preživljanja brezdelja srednjega razreda je postal model tudi za mladino delavskega razreda

Imela je vojne in politične izkušnje, ki so zaostrile nasprotje med zasebnimi in družbenimi obveznostmi, med svobodo in odgovornostjo. Slonela je na tem, da je srednji razred postopoma privzel zunanje značilnosti in vrednote (žilavost, razburljivost, tveganje, uživanje, avtonomnost, vztrajnost) življenja najstnikov delavskega razreda. S tem so zavestno odločali nasprotovati vrednotam svojih staršev

2.1.3. Mladinska subkultura na Slovenskem

V Sloveniji je bila prvih 40 let po drugi svetovni vojni bolj ali manj sovražna za nemoten razvoj mladinske subkulture; življenjski standard je bil v 50. letih še zelo nizek, subkulturo so vnašali v državo predvsem tuji študentje. Industrija zabave se je v pravem pomenu besede začela razvijati šele v 70. letih.

Vsa ta dejstva se tudi odražajo na mladinskih subkulturah v Sloveniji . Na začetku so tako izrazito zaostajala za podobnimi pojavi v zahodnem svetu, da bi ob koncu 70. let s punkom dobili prvo mladinsko subkulturo. Sredi 80. let pa se je pojavila še nova heavy metal in rock scena.

Avtor dela Urbana plemena, Gregor Tomc, razpravlja tudi o bioloških dejavnikih. Pravi, da je puberteta biološki kontekst v katerem gnezdi razvoj duševnosti, ki generira specifično socialno doživljanje. Mladost je skratka kombinacija pubertete kot biološkega procesa (specifično starostno pogojenih hormonskih in nevronskega procesov) in najstništva kot kulturnega procesa (doživljanje modernega sveta v duševnosti).

Biološko raven je smiselno ločiti na:

- hormonska raven Nadzorujejo človekova regularna telesna delovanja, v danem primeru prehod iz otroka v odraslo osebo.
- nevronska raven: gre za sistem živčnega tkiva za ugotavljanje dražljajev (v samem telesu in okolju) in odzivanja nanje.

Tomc pa tudi izhaja iz tega, da temeljna družbena ločnica, sedaj dokazana s pojavom rocka in punka, ni razredna, torej tista, ki je vsajena v vsakokratni značaj, način produkcijskega procesa, temveč starostna. Ni razredni boj, temveč generacijski boj, ne družbene zakonitosti, temveč biološke zakonitosti so tiste, ko določajo razvoj zgodovine. Tako si mladinska subkultura ustvarja vse pomembnejše mesto v kulturni ustvarjalnosti moderne dobe.

2.1.4. Socializacija in individualna svoboda

Zlasti od druge polovice 20. stoletja naprej potekajo v razvitih poindustrijskih družbah intenzivne družbene spremembe. Uvaja se informacijska tehnologija in rast storitvenega sektorja, narašča tudi pomen množične kulture. Pojavlja se večja možnost pri izbiri in oblikovanju lastnega življenja. S čimer pa prihaja tudi do nestabilnosti identitet, razdrobljenosti družbene kulture, globalizacije in izgube zaupanja v znanost in napredek. Te spremembe so pripeljale do ugotovitve da presegamo industrijsko dobo in prihajamo v novo družbeno epoho.

Ker nam današnja družba ponuja večjo možnost izbire lahko s tem posameznik izoblikuje večje število identitet - igra več vlog v družbi (npr. vloga sina, dijaka, ..). V pretekli arhaični družbi je bila identitetna prisila dosti večja. Spremembe, v smislu večje družbene mobilnosti, pridejo z uvedbo nevoljniškega patenta - odpravo osebne odvisnosti pod Marijo Terezijo. Posameznik je lahko zamenjal okolje v katerem se je rodil in sam izbral svoj poklic. Imel je večjo svobodo pri izbiri in oblikovanju identitet, kar pa pomeni večjo družbeno dinamiko. V današnjih časih poimenujemo ta pojav s pojmom PATCHWORK (skrpane identitete)

S socializacijo in individualno svobodo se ukvarja tudi Ulrich Beck, ki razume individualizacijo kot širok proces reforme modernih družb, ki vsebuje dinamizacijo in pluralizacijo življenjskih pogojev, življenjskih vzorcev in stilov. Pravi, da na pojav individualizma v moderni družbi vplivajo trije družbeni procesi

1. Dvig materialnega življenjskega standarda - Po 2. svetovni vojni pride do razvoja množične potrošnje in velike možnosti za razvoj individualnih potrošniških stilov in navad, posledično tudi različnih individualnih življenjskih stilov. Dandanes dovolj velik povprečni življenjski standard omogoča da t.i. množična potrošnja sploh obstaja. Moderni človek si tako lahko poleg osnovnih stvari potrebnih za njegovo eksistenco privošči tudi ogromno ostalih dobrin, ki zanj niso več razkošje, temveč prej vsakdanje »nujno zlo« (potovanja, mobilni telefoni, računalnik). Problem nastane, ko nam množična potrošnja ne omogoča samo lažjega življenja, temveč nam vsiljuje vedno nove trende, ki naj bi bili potrebni za to da gremo v korak s časom in se prilagajamo družbenemu povprečju. Med sestavine potrošništva spada tudi način preživljanja prostega časa. Današnja mladina se druži predvsem v kinih, barih, razno raznih športnih centrih ob adrenalinskih atrakcijah in ob nakupovanju. Namen vseh teh je predvsem zaslužek na račun mladostniške želje po zabavi in druženju. Ponudba postaja iz dneva v dan večja, kajti mladi imajo radi inovacije, zato vsak nov način za druženje in zabavo prinese zagotovljen uspeh.

2. Povečana družbena in prostorska mobilnost prebivalstva. Ta mobilnost je trgala ljudi iz tradicionalnih življenjskih svetov in povezav, spajala med seboj do tedaj ločene socialne sloje in razrede ter pomešala do tedaj utrjene in različne življenjske načine in poti. Pojavlja se pluralizem »identitet« in s tem so nekoč toge kategorije postajajo fleksibilne. Kot na primer spremembe spola, ki se pojavljajo že tudi pri mladostnikih. Dobra prostorska mobilnost pa omogoča mladini da njihovo korištenje prostega časa ni omejeno samo na njihov kraj temveč imajo možnost dostopa do tujine v primeru različnih koncertov, zabaviščnih parkov ali pa prestolnic, ki so ponavadi središča dogajanja. Če ne, pa do okoliških mest kjer je več možnosti za boljši način zabavanja. Seveda pa je tudi prostorska mobilnost odvisna predvsem od sredstev, torej količine denarja, ki so jo mladi sposobni ali pripravljeni vložiti za doseganje svojega cilja. Primer ekstremne prostorske mobilnosti pa predstavljajo internetne klepetalnice, forumi in t. i. messengerji, ki so dobesedno izničili prostor in čas. Omogočili so komunikacijo med mladimi iz vsega sveta na virtualni ravni.

3. Izobraževalna eksplozija - Za lažje življenje katerega si danes večina ljudi razvitih držav prizadeva je predvsem potreben visok življenjski standard, ki pa je neposredno povezan s stopnjo izobrazbe, ki jo posameznik dosega. V moderni družbi prihaja do razvoja šolstva in splošnega vstopa informacij. Le-temu pa je sledil splošen dvig izobrazbe. Ponuja

se vedno večja izbira smeri izobraževanja in kasneje s tem povezanih delovnih mest. Vedno daljše šolanje in raznovrstno izobraževanje vse večjega dela mlade populacije podpirajo težnje k bolj poglobljenemu samoiskanju posameznikov in k refleksiji življenjskih poti in možnosti, ki privedejo do dvoma mladih v tradicionalne življenjske, vrednotne usmeritve in življenjske poti. Posledice izobraževalne eksplozije razložita Berger in Luckmann v stavku *Jaz sem tisti, ki definira realnost* "Saj smo ljudje danes tisti, ki določamo kaj je za nas resnično, pravilno,... in kaj ne.

2.1.5. Individualizacija in destrukcija mladosti

Beck razume individualizacijo kot širok proces reforme modernih družb, ki vsebuje dinamizacijo in pluralizacijo življenjskih pogojev, življenjskih vzorcev in stilov. Zinnecker in drugi sociologi so Beckov pojem individualizacije uporabili pri razlagi učinkov (kulturne) modernizacije mladine in dekonstrukcije mladosti v izobraževalnem moratoriju. Fuchs in Zinnecker poudarjata osvobajanje mladih od tradicionalnih povezav in odvisnosti. Mladost predstavlja razširjeno področje biografskih odločitev in poskusnih ravnanj. Pri tem se mladi naslanjajo na svoje medije, mrežo mladinskih skupin in kultur, mladinski trg.. Tako lahko razvijejo bolj individualen, bolj avtonomen življenjski stil. Postajamo bolj senzibilni in bolj zahtevni kot prej. Bolj skrbno in bolj diferencirano načrtujemo predstave o svoji identiteti in življenjske zasnutke. Mladi lahko produktivno izkoristijo individualizacijo zato, ker je postala nosilka kulturnega kapitala.

Negativno plat individualizacije mladosti poudarja Beathge. Po njegovem gre v sodobni mladosti za težnjo k dvojni individualizaciji. Prvo predstavlja proces razlikovanja življenjskih položajev in pluralizacije življenjskih stilov, druga pa sprememba procesov oblikovanja identitete posameznika, ki proizvaja vedno bolj individualistične oblike identitete nasproti kolektivnim oblikam identitete. Izginjajo slojno in razredno specifični načini oblikovanja identitete.

Mladi pospešeno izgubljajo stik s svetom produktivnega dela. Omejitvev na izobraževalne in prostočasne dejavnosti jih v vodi receptiven odnos do življenja, ki temelji na rokovanju s

simboli in njihovimi konteksti. Individualizacija je tako radikalizacija »potrošniške« socializacije. Individualizacija se izteka v čedalje večjo osamljenost in izolacijo mladih, ki jo množična mladinska potrošnja in mladinska kultura le pokrivata, ne pa ukinjata. Mladi so se manj sposobni upreti tem razmeram in se z njimi soočiti, saj jim manjka subjektivnih moči za odpor in dejavno kritiko. Vendar so ti negativni učinki drugih dejavnikov (regresija aktualne mladinske kulture in scen iz agensov mladinske solidarnosti, gojenja kolektivne kritične refleksije in socialnih inovacij v medije zabave, sprostitev in produkcije mladinskih artefaktov in modnih stilov!)

2.1.6. Prosti čas - zadovoljevanje lažnih potreb?

Mnogi prosti čas povezujejo s svobodo, sprostivitvijo in uživanjem, hkrati pa so z njim nezadovoljni. Menijo, da ga imajo premalo ali pa da imajo premalo finančnih in drugih možnosti, da bi izbrali dejavnosti, ki bi jim dajale zadovoljstvo.

Tehnološki razvoj in s tem rastoča produktivnost človeškega dela ter prizadevanja sindikatov so privedli do postopnega skrajševanja delovnega časa. Ob skrajševanju delavnega časa pa nenehno raste življenjski standard zaposlenih. To naj bi ustvarjalo možnosti kakovostnega preživljanja prostega časa; možnosti da ljudje razvijejo svoje ustvarjalne zmožnosti, se ukvarjajo s tistim, kar jih najbolj veseli in zanima.

Vendar nekateri, zlasti nemarksistični teoretiki, menijo, da ni tako. Poudarjajo, na primer Andre Gorz, da kapitalistični sistem oblikuje tako delovni dan zaposlenih kot tudi njihov prosti čas. V prostem času namreč ustvarja pasivnega potrošnika, ki ga agresivna reklama sili k nakupovanju in porabi čedalje večjega števila raznovrstnih izdelkov in vključuje v industrijo množične zabave. To pa je kaj klavrna zamenjava za ustvarjalno preživljanje prostega časa po lastni volji.

Podobna je trditev, da je prosti čas pravzaprav nadaljevanje neustvarjalnega in poneumljajočega dela (Herbert Marcuse). Določajo ga lažne potrebe, ki jih vsiljujejo množični mediji pod nadzorom vladajočih struktur. Ljudje ne iščejo zadovoljstva v samih sebi ali v odnosih z drugimi ljudmi, temveč se prepoznavajo v potrošnih predmetih. Ustvarjanje in zadovoljevanje lažnih potreb služi kot motivacija, da se ljudje trudijo zaslužiti

čim več denarja. Herbert Marcuse s svojem delu *Enodimenzionalni človek*, meni da večina prevladujočih potreb po sprostitvi, zabavi in porabi v skladu z reklamami, ko ljudje ljubijo in sovražijo tisto, kar ljubijo in sovražijo drugi, pripadi kategorijo lažnih potreb. Človek industrijske dobe je tako odtujen od vseh področij svojega življenja, je srčni robot. Tako lahko kupuje dobrine in storitve, ki jih v velikih količinah proizvaja industrija in storitveni sektor, in omogoča večanje dobička, ki jih imajo lastniki.

Drugi sociologi (na primer Tom Burns), se strinjajo, da obstajajo takšne težave v preživljanju prostega časa, vendar tudi opozarjajo, da posameznik ali posameznica nista le pasivna potrošnika industrijskih izdelkov in ponudbe množične zabave, temveč z njimi aktivno manipulirata. Nekatere sprejemata in druge zavračata. Različne proizvode in storitve kombinirata tako, da bi čim bolj ustrezali njegovemu ali njenemu okusu. Tako aktivno ustvarjata lastno identiteto.

2.1.7. Medsebojna povezanost dela in prostega časa.

Prosi čas je šele v sedemdesetih letih 20. stoletja postal poseben predmet sistematičnega zanimanja sociologije, čeprav so se posamezni sociologi že prej bežno dotikali tega področja.

Stanlev Parker je prost čas opredelil kot preostanek časa, čas, ki ti ostane, ko so opravljene vse druge obveznosti. Te pa so: delo oziroma čas, ki ga preživiš na plačanem delovnem mestu; delovne obveznosti, ki so obveznosti zaposlitve, vendar ne gre za delo na delovnem mestu; nedelovne obveznosti ali bolje obveznosti, ki niso povezane z zaposlitvijo; zadovoljevanje fizioloških potreb.

2.1.8. Kaj vpliva na preživljanje prostega časa?

Nekatere druge raziskave Parkerjeve ugotovitve relativizirajo. Ugotavljajo, da Parker ni upošteval drugih dejavnikov, ki vplivajo na preživljanje prostega časa. Sama vrsta zaposlitve sicer vpliva na preživljanje prostega časa, vendar pa ta povezava ni tako neposredna.

Upoštevati je tudi treba različne načine življenja ljudi v posameznih družbah, uveljavljanje vrednote in norm, življenjsko raven posameznih skupin, družinski način življenja, starost, spol, razred,...

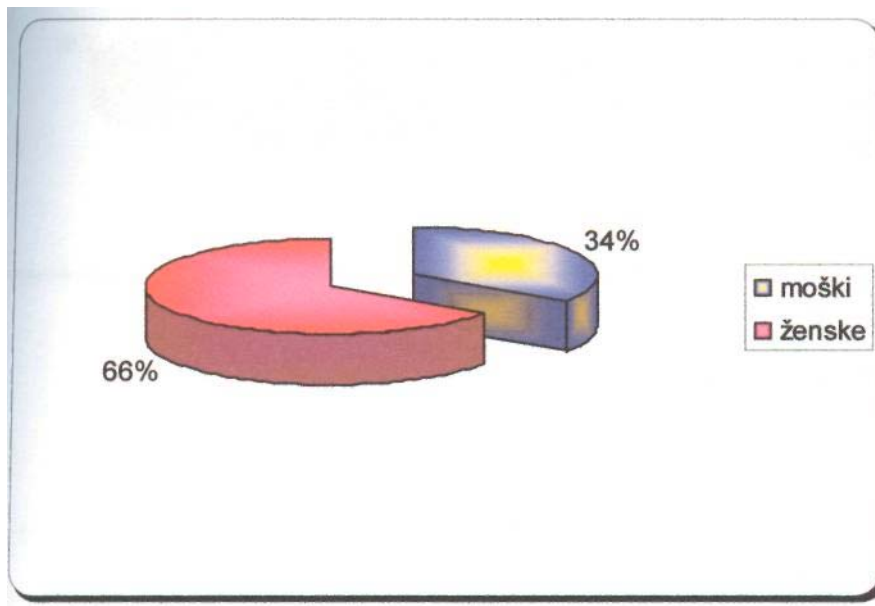
Pomembne razlike so tudi v preživljanju prostega časa moških in žensk. V zvezi z preživljanjem prostega časa so pomemben dejavnik še množični mediji. Množični mediji (zlasti televizija) so postali pomemben dejavnik pristočasnih dejavnosti. Precej so pripomogli k še bolj jasni razdelitvi in omejitvi dnevnega časa na zunanji in notranji del. Pripomogli so k večji privlačnosti notranje, domače, zasebne družinske sfere, ki jo veliko ljudi povezuje s počitkom in užitkom ob gledanju televizije.

Pomemben vidik prostega časa je tudi njegova komercializacija. Govorimo lahko celo o industriji prostega časa. Prosti čas namreč v današnjih gospodarsko bolj razvitih družbah ustvarja velike poslovne možnosti in pomeni vir velikih dobičkov. Industrija prostega časa proizvaja številne nove dobrine in prepričuje potrošnike, da jih kupijo. Oblikuje se potrošniška kultura: za sodobni čas je kupovanje stvari enako ali celo bolj pomembno kot opravljanje stvari. Zdi se, kot da je nakupovanje različnih dobrin že samo po sebi postalo način preživljanja prostega časa. Seveda pa to ne velja za vse ljudi enako. Ljudje z nizkimi dohodki ne sodijo mednje. Toda ne biti del potrošniškega sveta je lahko nova oblika socialne izključenosti.

Sodobni sociolog Colin Campbell dokazuje, da ljudi ne zanima toliko materialna plat nakupovanja kot domišljajska in čustvena izkustva, ki jih pričakujejo od lastništva novih stvari. Po njegovem mnenju je domišljajsko uživanje ob izdelkih ali storitvah odločilna sestavina sodobnega hedonizma, pri katerem ne gre toliko za zadovoljevanje potreb, ampak neskončnih novih želja in poželenj. Poželenje po novem izdelku ali storitvi je povezano z zmožnostjo porabnika, da si zna v domišljiji ustvariti prijeten prizor z novim izdelkom ali storitvijo v glavni vlogi. To velja tudi pri nakupovanju izdelka za drugega. Izvor sodobnega hedonizma vidi v sanjarjenju, ki ga je legitimizirala romantika. Dokazuje tudi, da oglaševanje nima tako velike moči, kot mu jo pogosto prepisujemo. Campbell je prepričan, da smo ljudje sami sposobni razviti svoje želje tudi brez njega. Oglaševanje kot komercialna ravno na sanjarjenje, ki se mu podrejšo: številni oglasi ne nagovarjajo potreb in niti toliko ne prepričujejo potencialnih porabnikov o koristnosti izdelka ali storitve. Nagovarjajo prav sanje in poskušajo povezati izdelke z najljubšimi iluzijami, dejavnost se navezuje

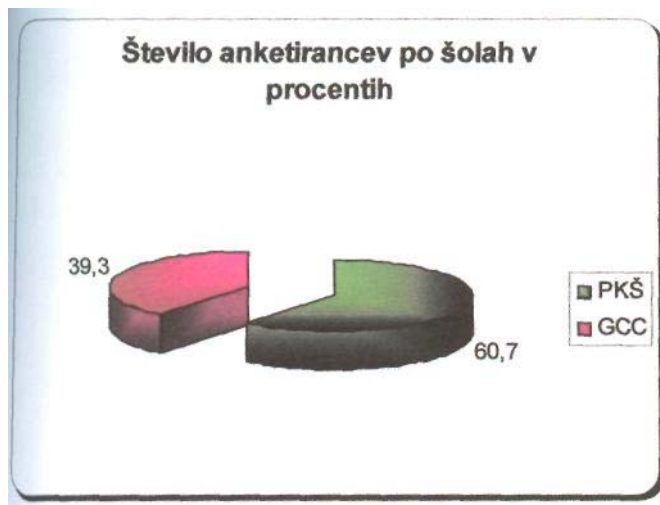
2.2. METODA SPRAŠEVANJA

2.2.1 Vzorec



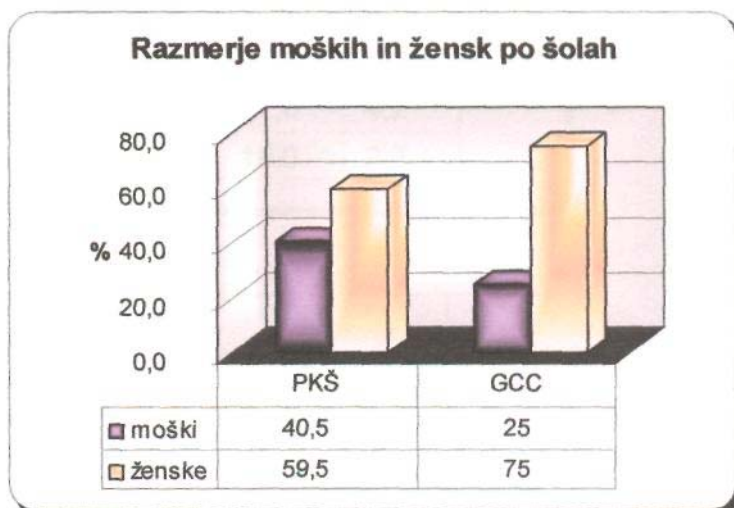
Ženske	160
Moški	84
Skupaj	244

V anketi je sodelovalo 244 dijakov in dijakinj celjskih srednjih šol. Od tega 160 (66 %) dijakinj in 84 (34%) dijakov.



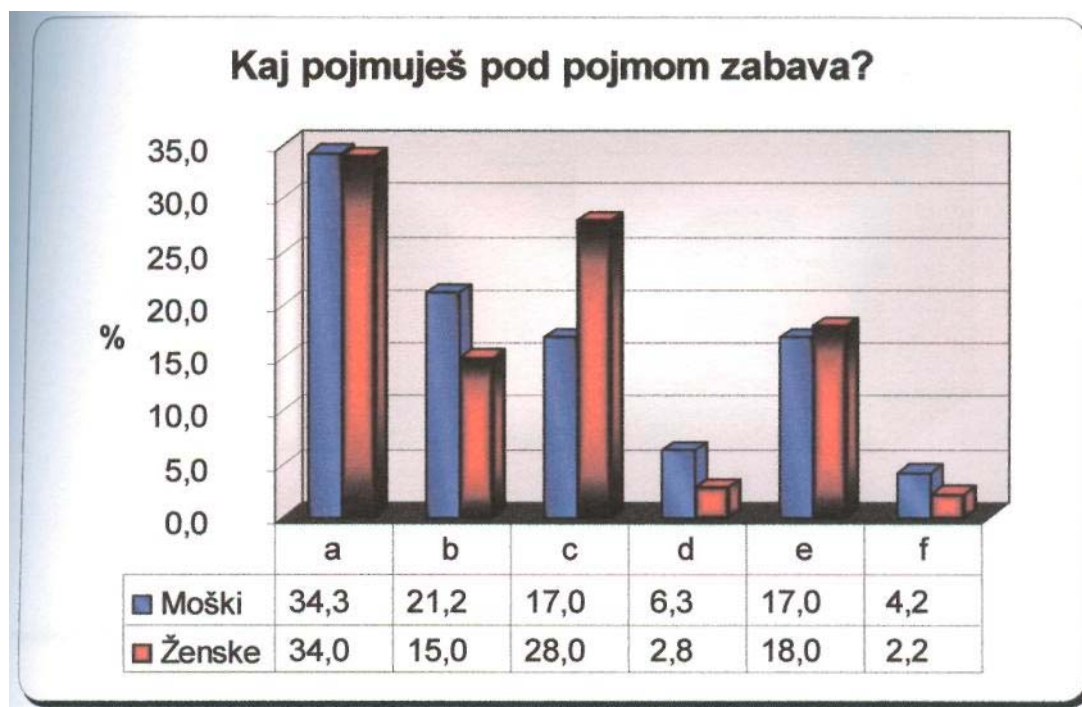
Poslovno - komercialna šola Celje	148
Gimnazija Celje - Center	96

	Poslovno - komercialna šola Celje	Gimnazija Celje - Center
moški	60	24
ženske	88	72



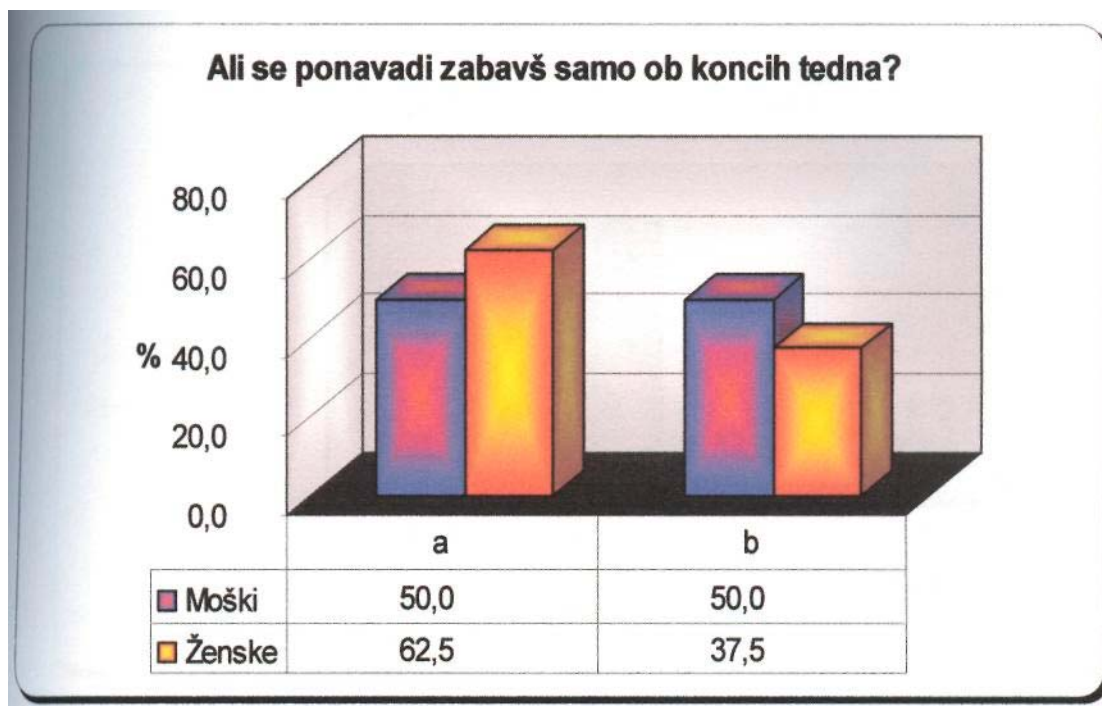
V anketi smo anketirali 148 dijakov iz Poslovno - komercialne šole Celje. Od tega 88 (59,5%) žensk in 60 (40,5%) moških. Na Gimnaziji Celje - Center pa 96 dijakov. Od tega 72 (75%) žensk in 24 (25%) moških.

2.2.2 Rezultati obdelave podatkov



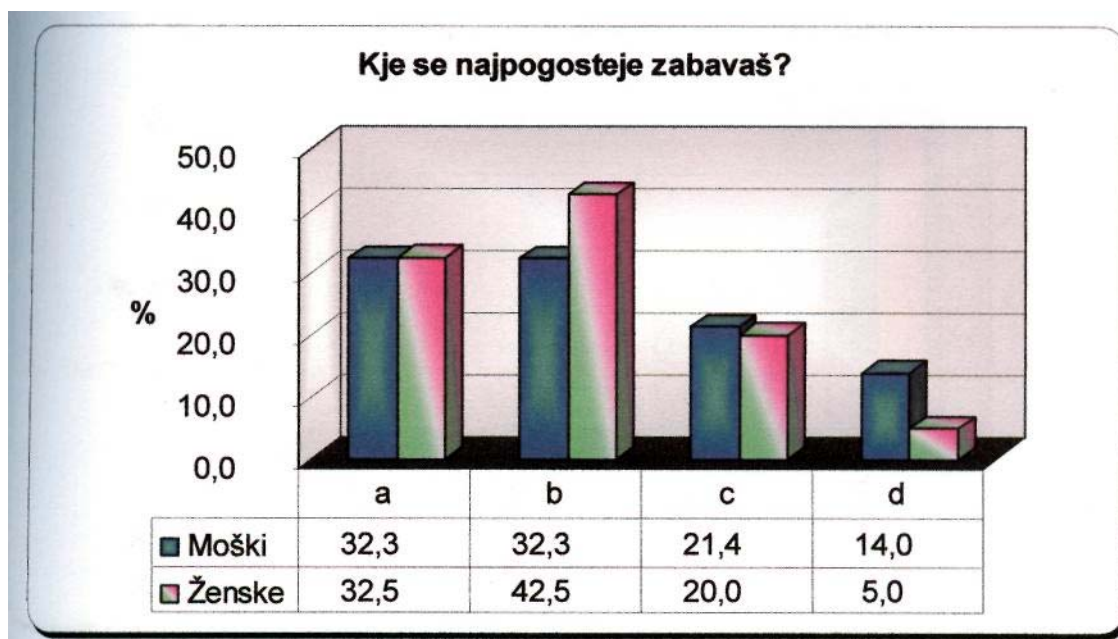
	Obiskovanje klubov, diskotek, gostiln	Obiskovanje koncertov, rave-partvev	Zabava pri prijatelju doma	Računalnik	Preživljanje prostega časa	Drugo
Moški	48	30	24	9	24	6
Ženske	122	54	100	25	64	16

Na vprašanje kaj pojmuješ pod pojmom zabava se večina (34,3% moških in 34% žensk) strinja, da je to obiskovanje klubov, diskotek, gostiln. Drugi najpogostejši odgovor pri ženskah (28%) je bila zabava pri prijatelju doma, pri moških (17%) pa obiskovanje koncertov rave partvev. Veliko jih tako moških (17%) kot tudi žensk (18%) šteje za zabavo preživljanje prostega časa.



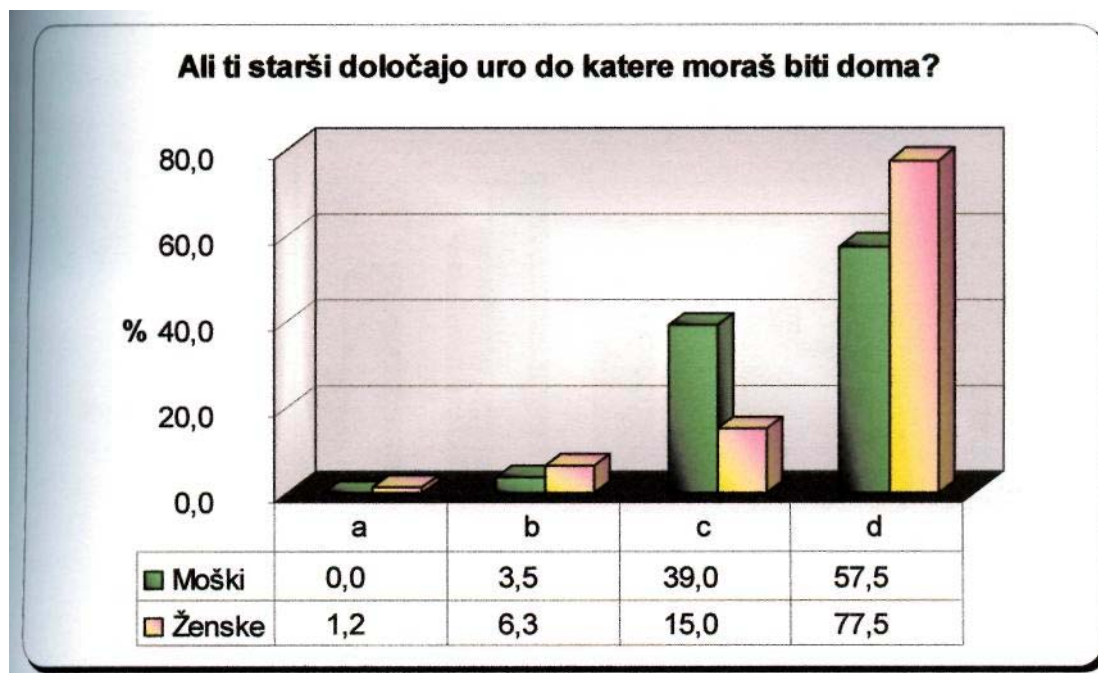
	Da	Ne
Moški	42	42
Ženske	100	60

Moški so se pri drugem vprašanju razdelili polovično, 50% se zabava samo od vikendih, ostalih 50% pa se zabava tudi v preostalih dneh v tednu. Ženske pa se bolj nagibajo (62,5 %) k zabavanju ob vikendih, tudi čez teden se zabava le 37,5 % žensk.



	V okolici mojega doma	V mestu v domačem kraju	V večjih mestih	Drugo
Moški	27	27	18	12
Ženske	48	64	32	16

32,2 % moških in 32,5 % žensk se najpogosteje zabava v okolici lastnega doma, Enako velja za moške tudi pri zabavanju v mestu v domačem kraju, medtem ko se 10% več žensk zabava v mestih domačega kraja. Nekoliko manj mladih pa se zabava v večjih mestih in sicer 21,4 % moških in 20% žensk.



	Da, do 21.00 in manj	Da, od 22.00 do 23.00	Da, od 24.00 in več	Ne
Moški	0	3	33	48
Ženske	2	10	24	124

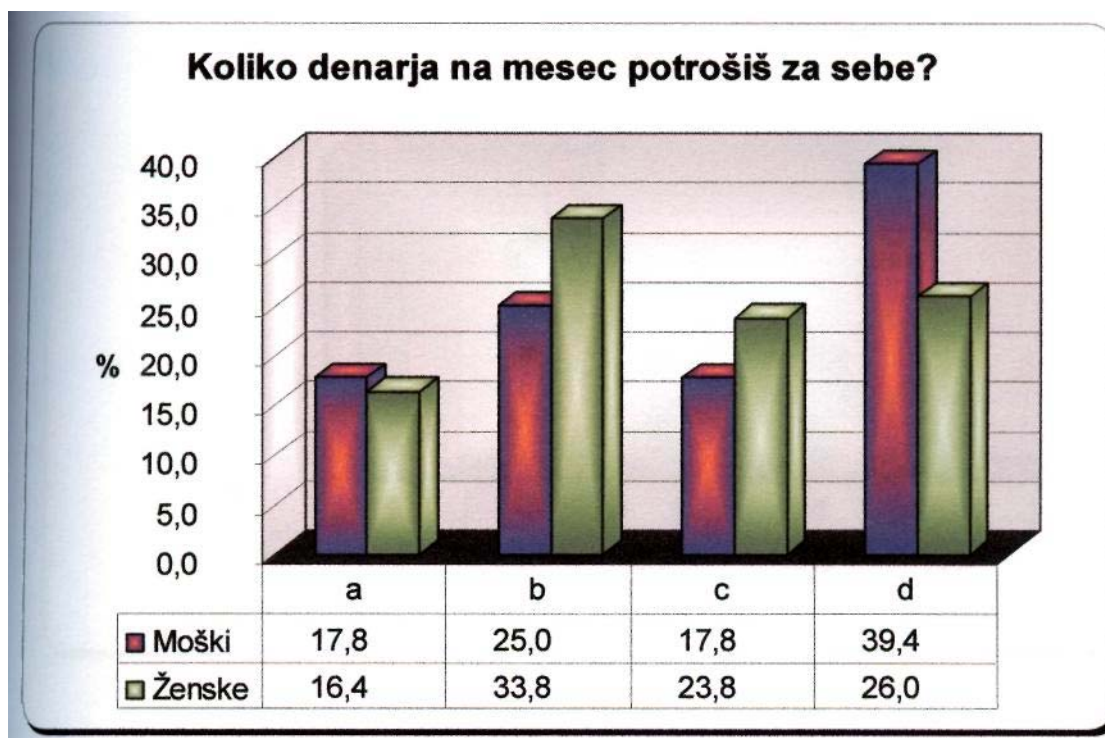
Večina anketiranih, tako moških (57,5 %), kot žensk (77,5%) nima omejene ure do katere morajo biti doma. Manjše število (39 % in 15%) ima omejene uro, ki pa je vse do polnoči in čez. Omejitev pred polnočjo tako rečeno ni oziroma so v majhnem številu.



	Po mene pridejo starši	S taksijem	Z avtobusom / vlakom	Peš	Z avtomobilom
Moški	12	24	18	18	12
Ženske	42	58	10	28	22

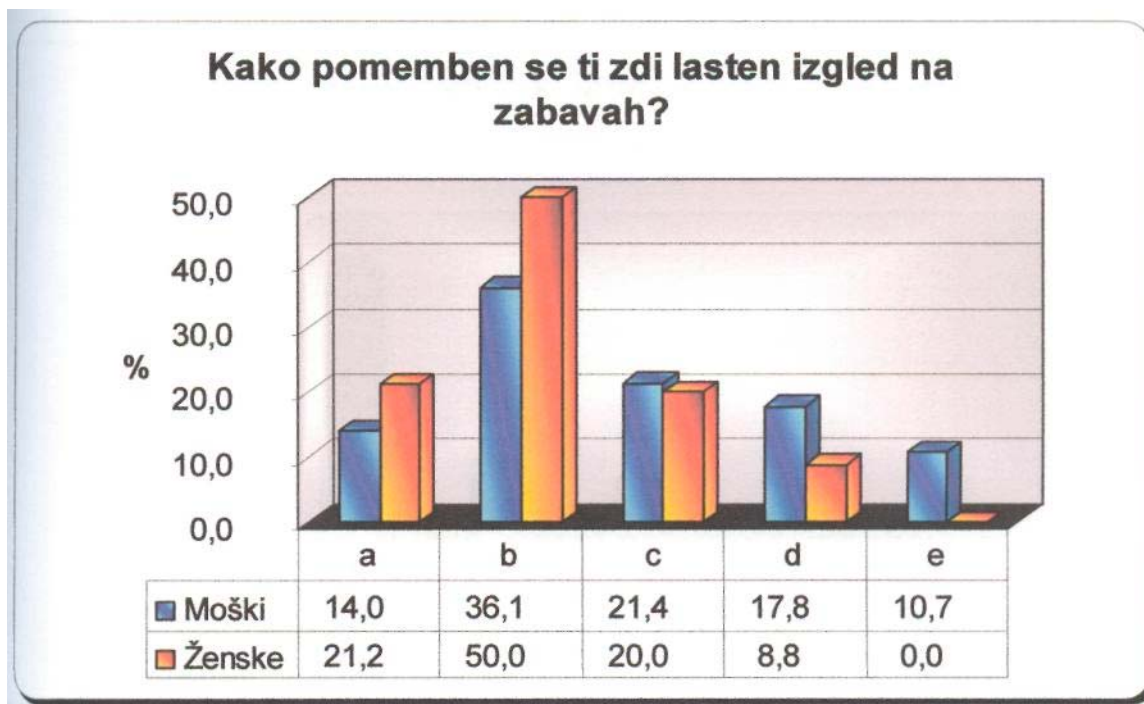
Ženske največ odhajajo domov s taksijem (36,4%), enako velja tudi za moške (30%). Drugi najpogostejši prevoz domov pri ženskah predstavljajo starši (26%), 17,5% jih gre peš domov, medtem ko jih 13,8% odhaja z zabav z avtomobilom. Najmanj pa so uporabljeni vlaki in avtobusi (6,3%)

21% moških za prevoz domov zbere avtobus in vlak, ali pa gredo peš. 14% pa jih odhajajo domov z avtomobilom ali pa pokličejo za prevoz starše.



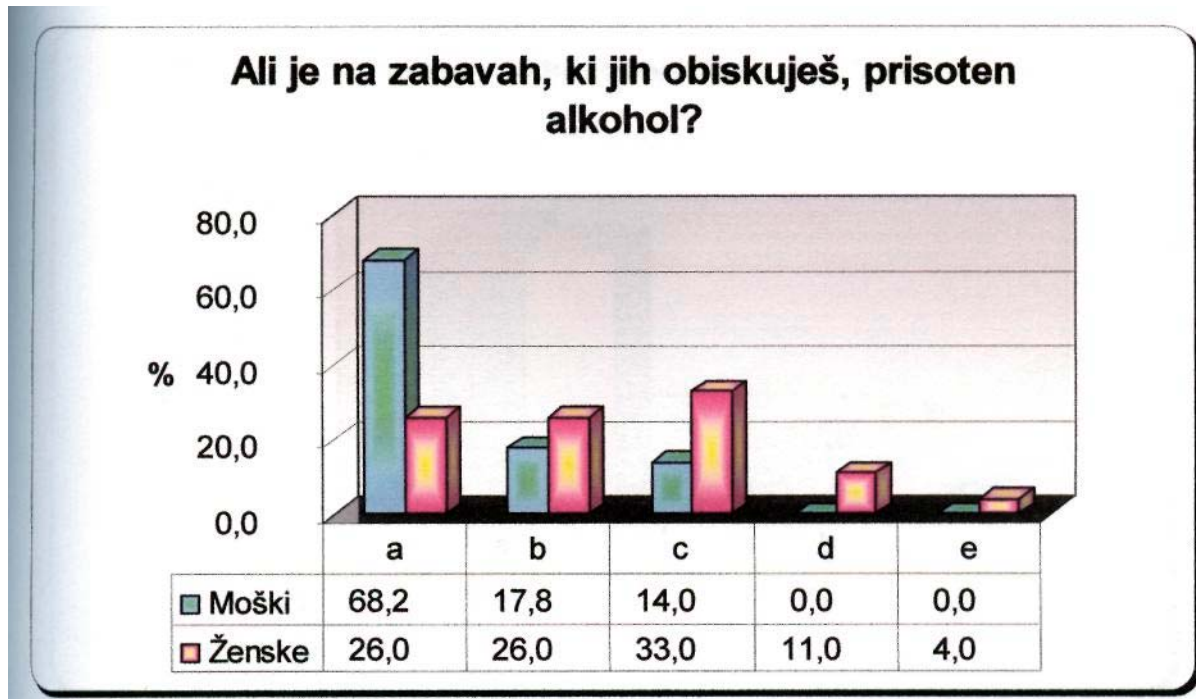
	1000-5000	5000-10000	10000-15000	15000 in več
Moški	15	21	15	33
Ženske	26	54	38	42

Moški so bolj zapravljivi od žensk saj jih 39,4% na mesec porabi 15.000 sit in več, medtem ko je takšnih žensk 26%. 33,8% žensk porabi na mesec med 5000 in 10.000 sit. Takšnih moških je 25%. Manjši so odstotki pri tarifah med 1000 in 5000 sit (17,8% pri moških in 16,4% pri ženskah) ter 10.000 in 15000 sit (17,8% pri moških in 23,8% pri ženskah).



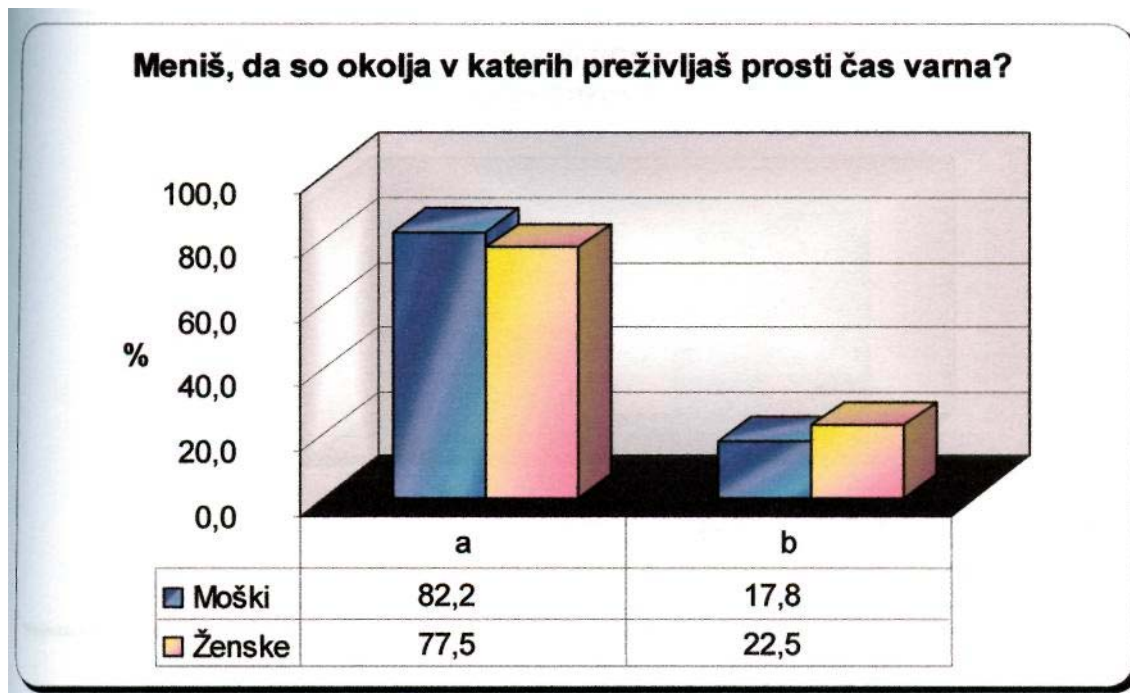
	Zelo pomemben	Dokaj pomemben	Srednje pomemben	Pomemben	Nepomemben
Moški	12	30	18	15	9
Ženske	34	80	32	14	0

Večini žensk (70%) se zdi lasten izgled zelo ali pa dokaj pomemben, 20% se zdi srednje pomemben, nobeni pa se ne zdi nepomemben. Večini, 36,1%, moških je lasten izgled na zabavah dokaj pomemben, sledi srednja pomembnost s 21,4%. 17,8% se zdi izgled pomemben, 14% pa zelo pomemben. 10,7% jih meni da lasten izgled na zabavah ni pomemben.



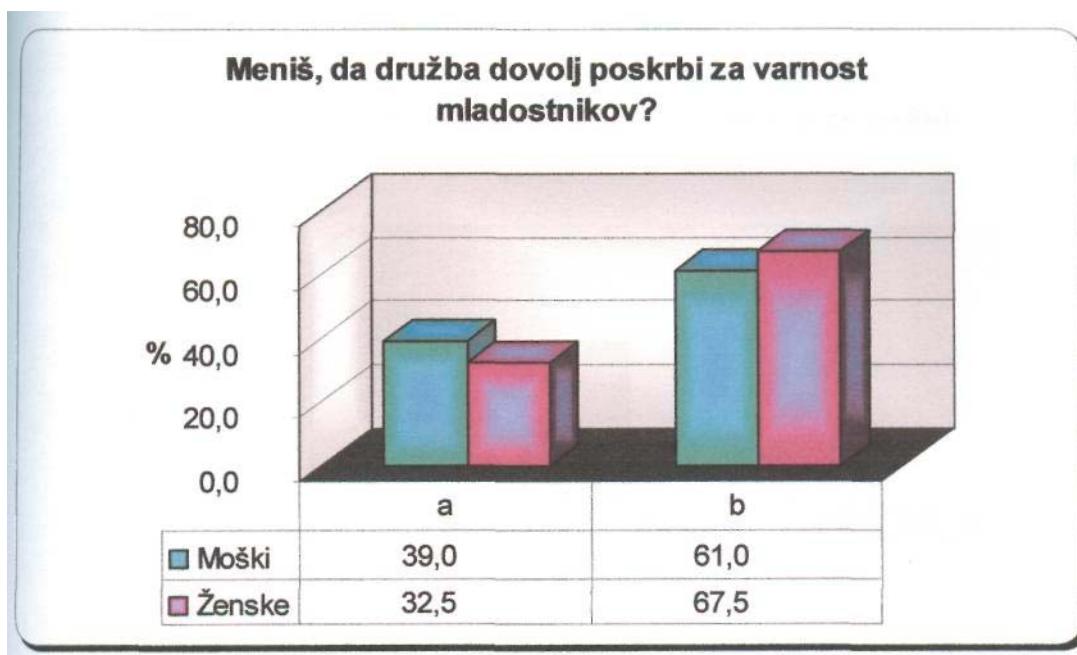
	Vedno	Pogosto	Običajno	Redko	Nikoli
Moški	57	15	12	0,0	0,0
Ženske	42	42	52	18	6

Na zabavah, ki jih mladi obiskujejo je pri 68,2% moških in 26% žensk vedno prisoten alkohol. Moški sledijo po lestvici in redkost pojava alkohola na zabavah se s procenti znižuje. Nobeden izmed anketiranih moških pa se ne zabava tako, da je alkohol le redko prisoten ali pa ga ni. Ženske pa obiskujejo različne vrste zabav, zato je največkrat (33%) alkohol le običajno prisoten. Pri 26% je alkohol pogosto ali pa vedno prisoten, pri 11% redko in pri 4% nikoli.



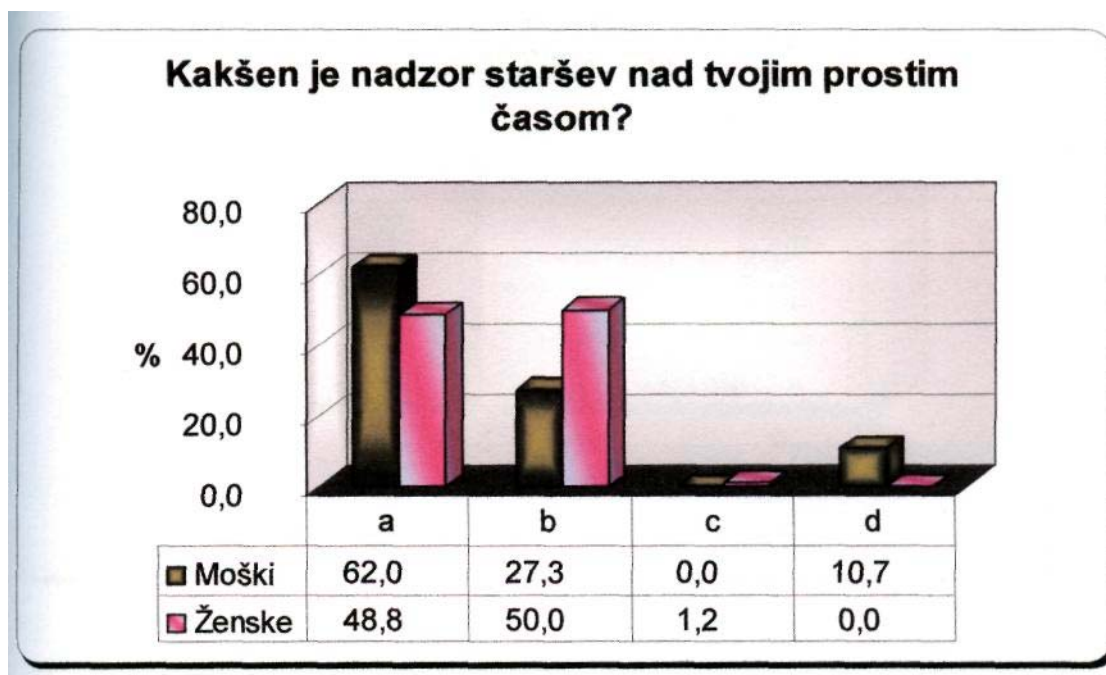
	Da	Ne
Moški	69	15
Ženske	124	36

Mladi menijo, da se zabavajo v varnem okolju. 22,5 % žensk in 17,8% moških se s tem ne strinja.



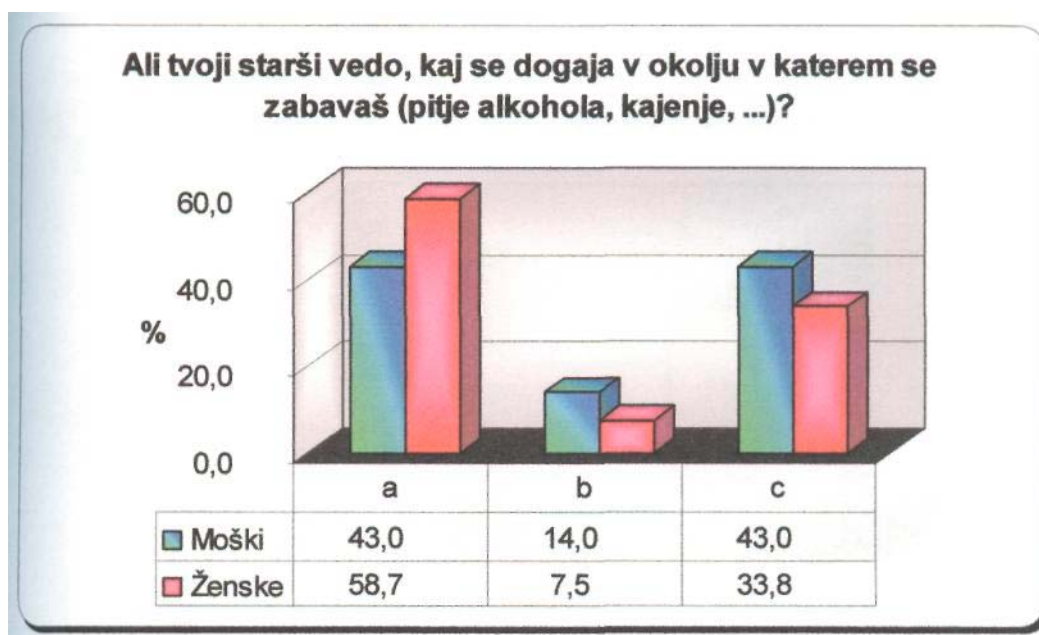
	Da	Ne
Moški	33	51
Ženske	52	108

Na vprašanje Ali meniš da družba dovolj poskrbi za varnost mladostnikov je tako pri moških (61%) kot ženskah (67,5%) prevladal odgovor Ne. 39% moških in 32,5% žensk pa misli daje dovolj poskrbljeno za varnost mladostnikov



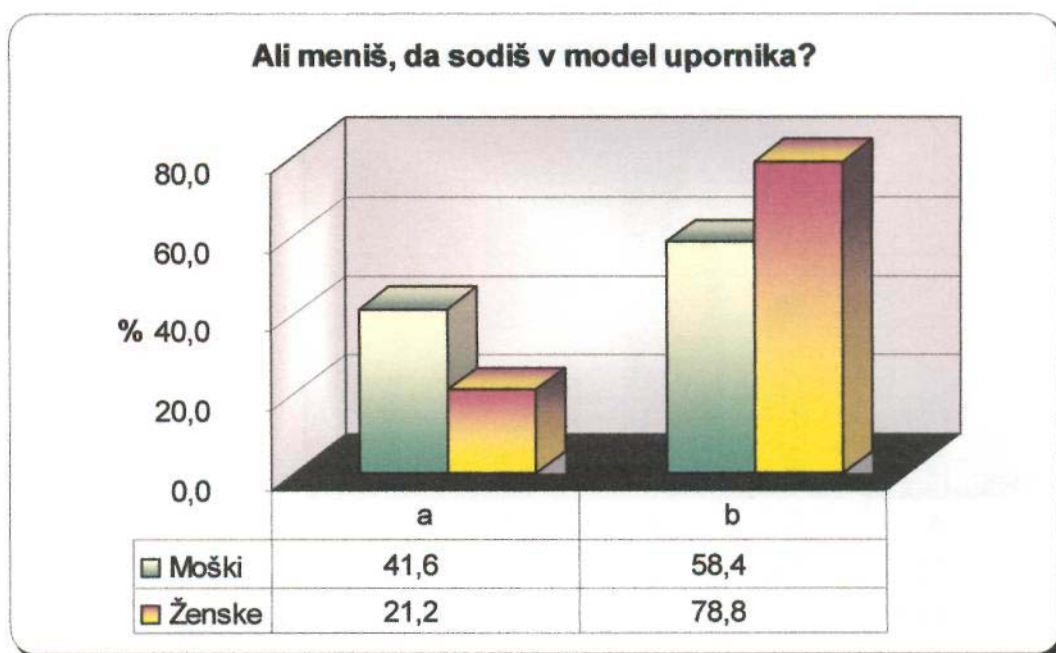
	Prosti čas preživljam po lastni izbiri, starši mi ga ne omejujejo	V večini me ne omejujejo, vendar obstajajo določeni dogovori med nami	Starši mi postavljajo pravila pri preživljanju prostega časa	Drugo
Moški	52	23	0	9
Ženske	78	80	2	0

Največ (62%) moških trdi, da prosti čas preživljajo po lastni izbiri in jim ga starši ne omejujejo. Pri ženskah pa je prevladal (50%) odgovor, da jim starši v večini ne omejujejo časa, vendar obstajajo določeni dogovori med njimi. Izjemno majhno je število anketirancev ali ga sploh ni pri katerem bi starši omejevali mladim prostim čas.



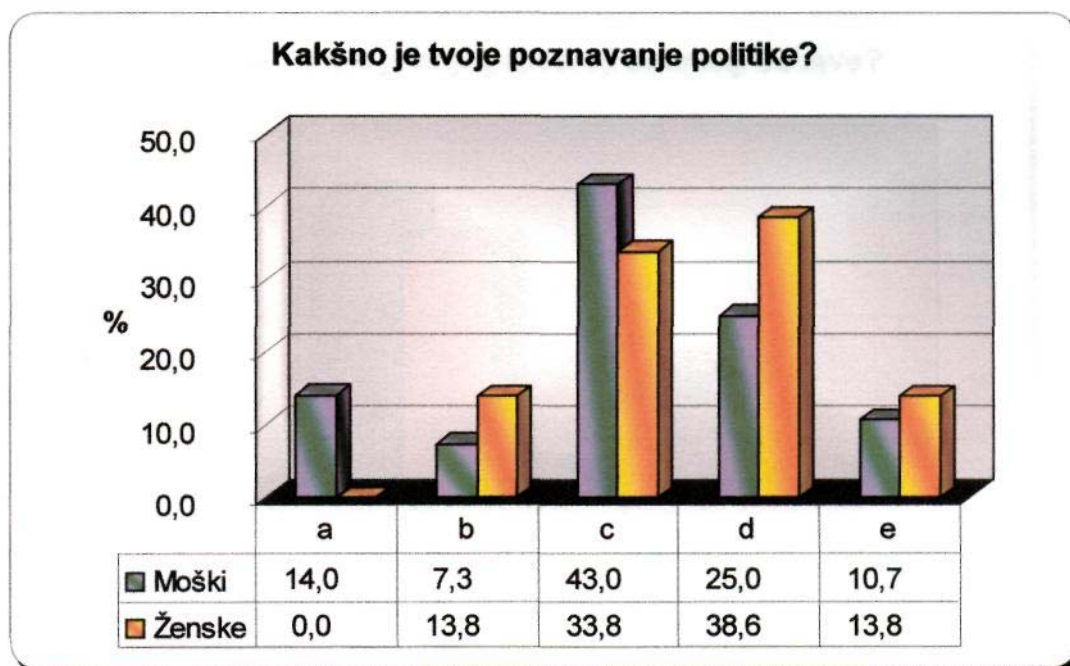
	Da	Ne	Približno
Moški	36	12	36
Ženske	94	12	64

Starši 43% moških in 58,7% žensk vedo, kaj se dogaja v okoljih v katerih se zabavajo. Pri 43% moških in 33,8% žensk je vednost staršev le približna. 14% moških in 7,5% žensk, pa svojim staršem ne povedo, v kakšnih okoljih se zabavajo.



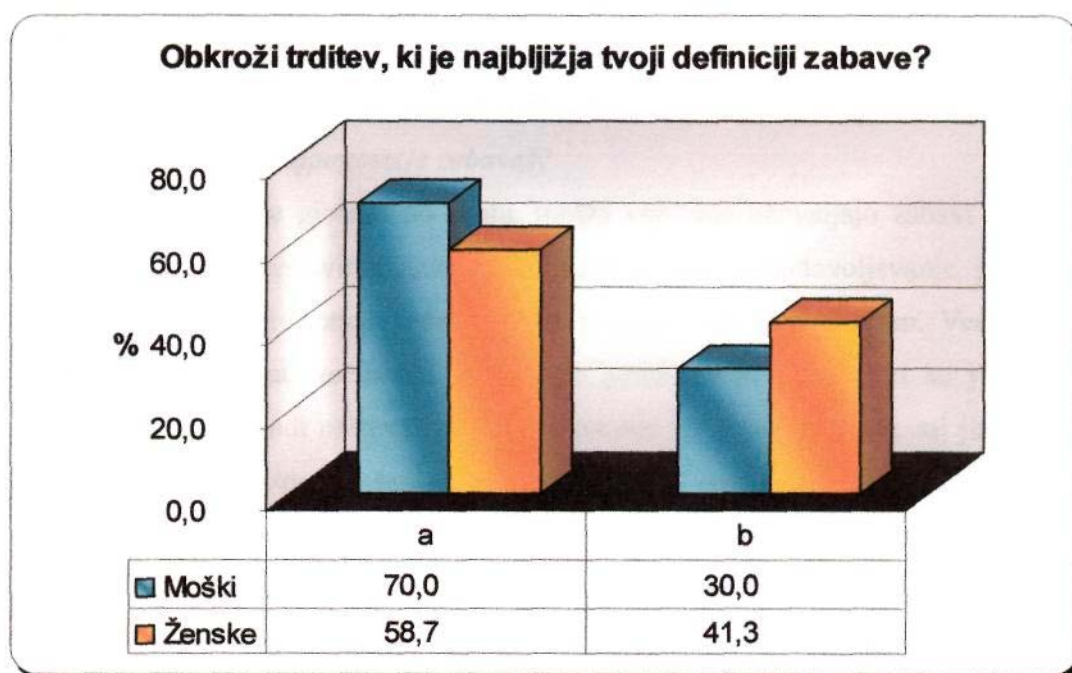
	Da	Ne
Moški	35	49
Ženske	34	126

78,8% žensk in 58,4% moških trdi, da ne spadajo v model upornika. Za razloge so večinoma naštevali, dovolj veliko starost in dobre odnose s starši, da so le-ti razumevajoči in jih zato spoštujejo ter se držijo tega kar jim rečejo. 41,6 odstotkov moških in 21,2% žensk pa se šteje za upornika. Trdijo, da se s starši o marsičem ne strinjajo in se jim zaradi tega upirajo. Za razloge navajajo, da so rudi sami takšni in radi delajo vse po svoji volji.



	Zelo dobro	Dobro	Srednje	Slabo	Zelo slabo
Moški	12	6	36	21	9
Ženske	0	22	54	62	22

Moški se bolj zanimajo za politiko, saj jih kar 14% meni, da je njihovo poznavanje politike zelo dobro. Pri ženskah je rezultat obraten, saj jih 13,8% meni, da je njihovo poznavanje politike zelo slabo, nobena pa ni za odgovor navedla zelo dobrega poznavanja politike. Prevladujeta odgovora pri katerih je poznavanje politike srednje (moški 43% in ženske 33,8%) in slabo (moški 25% in ženske 38,6%).



	Rad/a imam adrenalinska okolja z divjimi zabavami in glasno glasbo	Rad/a se zabavam v mirnem okolju, s svojimi prijatelji, ne maram glasne glasbe, zabav brez nadzora in pretiravanja
Moški	70,0	30,0
Ženske	58,7	41,3

Prevlada odgovor a, pri katerem se 70% moških in 58,7% žensk, rado zabava v adrenalinskih okoljih z divjo zabavo in glasno glasbo. 30% moških in 41,3% žensk, pa se rado zabava v mirnem okolju s svojimi prijatelji. Ne marajo glasne glasbe, zabav brez nadzora in na splošno pretiravanja.

2.3. ANALIZA PODATKOV

1. Vprašanje : *Kaj pojmuješ pod pojmom zabava?*
2. Vprašanje: *Ali se ponavadi zabavaš samo ob koncih tedna?*
3. Vprašanje: *Kje se najpogosteje zabavaš?*

Zaradi večje svobode gibanja po spolu, moški več časa namenjajo zabavi kot ženske. Pri moških se kažejo sestavine sodobnega hedonizma, kot zadovoljevanje potreb in želja. Zabavajo se ne le ob koncih tedna, ampak pogosto tudi med tednom. Več se zabavajo v okolici svojega doma, večinoma v domačih gostilnah in lokalih, ki so jih pod možnim odgovorom, drugo, tudi naštevati. Bolj so navezani na domače lokale, saj jim le-ti ponujajo ustrezen domač prostor, druženje z večjim številom poznanih, ter po vsej verjetnosti tudi večjo možnost, da bodo dobili alkohol. Manj jih šteje za zabavanje zabavo pri prijatelju doma in preživljanje prostega časa, saj jim to ne daje posebnega občutka varnosti, ki ga čutijo ženske ob takšnih vrstah zabave. Raje se odeležujejo zabav z večjo množico ljudi (koncerti, klubi, diskoteke), ker imajo raje adrenalinska okolja. Kljub temu se vidijo nekatere izjeme, ki vidijo zabavo v računalniku. So bolj individualni, kar ni toliko v interesu velike potrošnje. Individualizacija se tako resnično izteka v čedalje večjo osamljenost in izolacijo mladih, kot trdita Fuchs in Zinnecker. Množična mladinska potrošnja pa to prej spodbuja kot ukinja. Z vsako novo generacijo postajamo mladi manj sposobni se upreti tem razmeram, ker nam tudi manjka subjektivnih moči za odpor in dejavno kritiko. Tudi Ulrich Beck je razumel, da se zaradi modernizacije današnjih družb, ki vsebuje dinamizacijo in pluralizacijo življenjskih pogojev, življenjskih vzorcev in stilov, pričel širok proces individualizacije. Kažejo se razlike po spolu, saj se ženske, kot bolj odgovorne, racionalne in bistre, več zabavajo le ob koncih tedna. Med tednom pa večino svojega časa namenjajo takšnim in drugačnim obveznostim, da se lahko potem ob vikendih sproščeno zabavajo.

Ženske so manj individualne od moških in se večinoma zabavajo v mestu v domačem kraju, kjer se lahko zbere večja skupina. Manj sproščeno se počutijo v večjih množicah ljudi, na koncertih, rave-partyjih, .. kjer je tudi večja nevarnost. Ženske, bi veliko prej kot moški, pod pojmom zabava opredelile tudi zabavanje pri prijatelju, saj jih spremlja večji občutek varnosti. Raje imajo tudi kvalitetnejše zabave. Zato je njihova prisotnost na domačih zabavah večja, kot pa v barih in gostilnah, ter različnih koncertih. Veliko manjše je tudi število žensk, ki bi označile računalnik kot način zabave, saj ženske v računalniku ne vidimo samo zabave,

ampak tudi pomemben del izobraževanja.

Z rezultati sva dobile potrditev, da mladost predstavlja razširjeno področje biografskih odločitev in poskusnih ravnanj. Pri tem se mladi naslanjamo na svoje medije, mrežo mladinskih skupin in kultur, mladinski trg. Individualizacija je tako postala radikalizacija potrošniške socializacije.

4. Vprašanje : ***Ali ti starši določajo uro do katere moraš biti doma?***

Tradicionalne omejitve, do kdaj morajo mladi biti doma, so se izjemno spremenile. Omejitve pred polnočjo ima malo dijakov in dijakinj. Večini pa starši sploh ne določajo ure, do katere morajo biti doma. To kaže večje zaupanje staršev v odgovornost mladih. Tudi družba teži k čim poznejšemu obiskovanju diskotek, gostiln, koncertov..., saj se vse zabave začnejo zelo pozno zvečer in se tako nadaljujejo v zgodnje jutranje ure. Vidi se tudi razlike v spolih. Starši moške bolj omejujejo kot ženske, saj za njih velja stereotip, da so bolj divji, raje in v veliko večjih količinah, kot ženske, posegajo po alkoholu in drugih substancah. Potem takem nekakšna omejitev, do kdaj morajo biti nazaj, predstavlja tudi nadaljno preprečitev težav,...

5. Vprašanje : ***Kako greš domov iz zabave?***

Moški v večini odhajajo z zabav s taksijem, avtobusom, vlakom ali pa peš, kar se vidi v manjšem strahu staršev do fantov. In s tem se tudi zmanjša neformalni družbeni nadzor. Očitnih razlik med prevozi domov med moškimi pravzaprav ni.

Pri ženskah pa se opazijo večje razlike med prevozi. Prevlada taksi, s katerim je družba poskrbela da se mladi, v primeru da nimajo drugaega prevoza, varno pripeljejo domov. Po drugi strani, pa je to spet eden izmed načinov pridobivanja dobička na račun potrošnje mladih. Drugi najpogostejši možen prevoz pri ženskah, predstavljajo starši. S čimer se kaže tudi povečani neformalni nadzor, zmanjšana svoboda in strah za dekleta s strani staršev.

6. Vprašanje : ***Koliko denarja na mesec potrošiš za sebe?***

7. Vprašanje : ***Kako pomemben se ti zdi lasten izgled na zabavah?***

Večina moških zase potroši 15.000 sit in več, na mesec. Sklepamo, da denar večinoma porabljajo v gostilnah, lokalih, na koncertih za alkoholne pijače. Vedno več denarja pa porabijo tudi za lasten izgled. Kaže se tudi velika zapravljenost žensk, sicer je ta manjša od moških. Le-ta je predvsem usmerjena v nakupovanje kozmetike, oblek,... Kljub temu pa je njihova poraba denarja, v primerjavi z moškimi, veliko bolj premišljena. Saj moškim ni škoda zapraviti velike vsote denarja na samo eni zabavi. Kar sproži rezultat, da se na pri večjem številu zabav v mesecu porabi tudi večja vsota denarja.

Po teh podatkih se kaže da je današnja družba zelo potrošniško usmerjena, kot posledica vedno hitrejšega spreminjanja družbe. Vedno večja prostorska in družbena mobilnost in dvig življenjskega standarda, po Becku, pa mladim tako veliko potrošnjo tudi omogočata.

8. Vprašanje : ***Ali je na zabavah, ki jih obiskuješ prisoten alkohol?***

To se pokriva s prejšnjim vprašanjem, saj vidimo, da je na zabavah, ki jih obiskujejo moški vedno prisoten alkohol.. Pokrivajo se tudi trditve glede žensk, ki v večini obiskujejo različne vrste zabav, kjer je le običajno prisoten alkohol. Alkohol različno vpliva na oba spola.

Ženske ga veliko prej občutijo, kot moški. To se poveže tudi s prejšnjimi trditvami. Fantje so primorani plačati za več alkoholnih pijač, da se napijejo, kot pa ženske. Vzrok za nasploh veliko prisotnost alkohola med slovensko mladino, se lahko išče v slovenski družbi, kjer je alkoholizem ena izmed tradicionalnih slovenskih elementov. Že od leta 1980 je poraba alkohola v Sloveniji presegla povprečno porabo v Evropski skupnosti. Poleg registrirane porabe alkohola je prisotna še neregistrirana poraba (domača, nelegalna pridelava alkoholnih pijač, pijače, ki so brez carine prinesene v državo in še drugo). Ta poraba je po ocenah strokovnjakov visoka in znaša okoli pet litrov čistega alkohola na osebo.

9. Vprašanje : ***Meniš, da so okolja v katerih preživljaš prosti čas varna?***

10. Vprašanje : ***Meniš, da družba dovolj poskrbi za varnost mladostnikov?***

Mladostniki v večini menijo, da so okolja v katerih preživljajo prosti čas varna. Za tiste, ki menijo nasprotno, lahko vzamemo za razlog agresivna fante, stimulirane z večjimi količinami alkohola. So pa tudi primeri, ko ženske k svojim načinom vedenja in s svojim videzom želijo pritegniti moški spol, pri čemer pa ponavadi s svojo urejenostjo kažejo mnogo več let, kot jih v resnici štejejo. Zanimivo je, da menijo, da se zabavajo v varnem okolju, po drugi strani pa menijo, da družba ne poskrbi dovolj za varnost mladostnikov. Misliva, da so takšni rezultati posledica dogodkov, ki so se zgodili decembra 2005 v klubu Lipa. Dekleta, ki so umrla, so najbrž menila, da se zabavajo v varnem okolju, kot večina anketirancev najine ankete. Nesreča je sprožila številna vprašanja ali so okolja mladih resnično varna in ali gre lastnikom res samo za zaslužek? Posledično pa se kvari kvaliteta zabave. Predvidevava, da je to glavni razlog za takšen rezultat, ki sva ga pridobile. Anketiranci se zavedajo, da so okolja zabav lahko tudi nevarna, a si ne želijo priznati da se karkoli takšnega lahko zgodi tudi pri njih. Vprašamo se, če je torej potrebno povečati formalni družbeni nadzor, kot posledica premajhnega neformalnega družbenega nadzora in vedno bolj naraščajoče nediscipline mladih. Ali pa je morda država tista, ki ustvarja večje število kršitev s tem, ko številna dejanja prepoveduje? Rešitev le tega se vidi v dekriminalizaciji oz legalizaciji določenih dejanj. Po rezultatih ankete bi morda vendarle bilo potrebno na nekaterih področjih povečati formalni družbeni nadzor, da se takšne stvari, ki so se pred kratkim zgodile v Lipi ne bi ponovile. Večja varnost je povezana tudi z večjim omejevanjem in obratno. Sami meniva, da bi bilo potrebno povečati neformalni družbeni nadzor. V vsaki družini bi morala obstajati nekakšna nenapisana pravila, prirejena točno posamezniku. Statistično podatki dokazujejo, da v Sloveniji razmeroma veliko mladoletnikov stori kaznivo dejanje, vendar pa pristojne institucije ocenijo, da je to manj pomembno in tako niti ne pridejo do sodišča. Je torej družba tista, ki mora priskrbeti ustrezen formalni družbeni nadzor, ali pa so v prvi vrsti za preprečitev takšnih stvari zadolženi starši?

11. Vprašanje : *Kakšen je nadzor staršev nad tvojim prostim časom?***12. Vprašanje : *Ali tvoji starši vedo, kaj se dogaja v okolju v katerem se zabavaš?***

Stik med starši kot pomembnimi drugimi se glede na spol razlikuje. Moški večinoma preživljajo prosti čas po lastni izbiri in jim ga starši ne omejujejo. Kaže se iskanje svobode, neodvisnosti, pripravljenosti tveganja. Pri dekletih je nadzor staršev večji, saj jih v večini ne omejujejo, obstajajo pa med njimi določeni dogovori. Staršem bolj zaupajo v kakšnih okoljih se zabavajo, saj so dekleta bolj iskrena in zaupljiva. Obenem pa je tudi neformalni nadzor nad puncami večji, kar izhaja že tudi iz dojemanja klasičnega tradicionalnega življenjskega stila, kjer je skrb za dekleta večja. Ta skrb pa je tudi opravičena, saj so razskave pokazale, kot piše Musek v svojem delu Ljubezen, družina, vrednote, da so ženske bolj sugestibilne, podvržene vplivanju.

13. Vprašanje : *Ali meniš, da sodiš v model upornika?*

Večji procent mladih se ne šteje za upornike; po Brakeovi teoriji bi jih lahko širše gledano šteli med spodobno mladino. Ne štejejo se za upornike, ker pravijo da so prestari za to, spoštujejo starše in jih zato ubogajo.... Kljub temu pa je dosti velik delež moških, ki pa se uvrščajo v model upornika. Ta kritičnost pa se lahko povezuje z biološkimi dejavniki, posebej pomembna je puberteta. Je doba pospešenega dozorevanja, ko se pojavijo pomembne telesne, hormonske in fiziološke spremembe. Posebno vlogo imajo zlasti spremembe v telesnem videzu in sekundarni spolni znaki, ki se tedaj razvijajo. Te spremembe lahko povzročijo strese in čustveno nestabilnost, tesnobo in napetost, vse to pa povečuje verjetnost za konflikte in spopade z avtoriteto. Kot drugi razlog lahko navajava nevronske raven o kateri govori Tomc. Odrasli razgrajujejo informacije iz okolja z predčelnim možganskim režnjem, kje je center za razmišljanje. Medtem ko mladostniki razgrajujejo informacije v delu možganov, ki je odgovoren za eksplozivno razgradnjo impulzov. Spet pridemo do istega rezultata, ki kaže nasprotje s pomembnimi drugimi. Kot družebni dejavnik pa bi lahko štele medije, saj je poročanje o nasilju preplavilo medjisko sceno. S tem so današnje generacije bolj usmerjene k dejanjem, kot k domišljiskemu in miselnemu razpletanju. To pa pomeni, da so v konfliktni in stresni situaciji mladi danes bolj kot njihovi vrstniki v preteklosti pripravljeni negativno delovati tam, kjer bi nekoč zgolj razmislili.

14. Vprašanje : *Kakšno je tvoje poznavanje politike?***15. Vprašanje : *Kakšen je tvoj odnos do politike?***

V Mednarodni raziskavi vrednot, ki so jo izvedli v začetku 90. let, ugotavljajo zelo nizek interes za politiko. Do takšnih ugotovitev sva prišle tudi midve. Poznavanje politike je pri mladih zelo slabo. Mladine, ki se je zanimala za tekoča politična dogajanja in se udeleževala študentskih gibanj iz sedemdesetih let, danes ni več. Vzrok za to se vidi predvsem v nerazumevanju političnega sistema in splošnega nezanimanja. Kot posledica tega, mladi ne razvijajo nobenega posebnega odnosa do politike, saj med mladimi politično angažiranje ni več v »modi«. Predvsem pa je zaskrbljujoče dejstvo, da je pri ženskah ta odstotek večji. Vzrok zato izhaja iz tega, da so ženske pridobile formalno pravico veliko kasneje kot moški.. Dolgo pa tudi niso smele delovati v političnih strankah. Na to vpliva seksizem. Kaže se kot ohranjanje spolne segregacije in različno vrednotenje dela po spolu. Tako prihaja do diskriminatorne obravnave žensk. Zanimanje žensk za politiko je s tem veliko slabše od moških, kar se kaže tudi v njihovi slabi volilni udeležbi. Vendar je politika zelo pomembna, ker odloča o življenju ljudi, ker ureja številna pomembna področja življenja in dela vsakega od nas. Če pri tem odločanju žensk ni zraven, kot pravi John Stuart Mill, ni nobenega zagotovila za to, da bodo potrebe in interesi žensk uslišani in uresničeni. Ženske pomenijo polovico človeštva, zato je prav, da v politiki delujejo tako moški kot ženske.

16. Vprašanje : *Obkroži trditev, ki je najbližja tvoji definiciji zabave.*

Adrenalinska okolja, z divjimi zabavami in glasno glasbo prevladajo pri današnji mladini. Delež le teh je pri moških večji. Razloge lahko iščeva v Tomčevi teoriji bioloških dejavnikov, kjer trdi, da na pojav najstništva ne vplivajo samo družbeni, ampak tudi biološki dejavniki, predvsem puberteta. Je biološki kontekst v katerem gnezdi razvoj duševnosti, ki generira specifično socialno življenje. Mladost je skratka kombinacija pubertete kot biološkega procesa (specifično pogojenih nevronske in hormonske procesov) in najstništva kot kulturnega procesa. S tem, ko se mladi skupaj družijo na zabavah lahko pride do nastanka številnih subkulturnih okolij. Družbeni razlog, pa sovpada s samopodobo, ki je odvisna od mnenja pomembnih drugih. Konflikt z njimi se lahko razreši z nastankom skupine s tem pa nastane okolje v katerem imamo možnost razvoja pozitivne samopodobe.

3. ZAKLJUČEK

3.1. OVREDNOTENJE HIPOTEZ

Hipoteza 1: Mladi se večinoma zabavajo ob vikendih, v domačem kraju, v večernih urah.

Predpostavka, da se mladi večinoma zabavajo ob vikendih v domačem kraju in večernih urah je potrjena. Saj so rezultati potrdili, da se 56% mladih zabava od koncih tedna 69,5% se zabava v domačem kraju v okolici ali mestu domačega kraja. 94% in pol pa se zabava v večernih urah, večinoma brez omejitev.

Hipoteza 2 : Zabava mladih je potrošniško usmerjen hedonizem.

Hipoteza, da je zabava mladih potrošniško usmerjen hedonizem, se je potrdila. Mladi veliko denarja porabijo za izgled na zabavah, nakup alkoholnih pijač, prevoza domov, kljub temu, da po mnenju mnogih ta okolja niso varna je želja po užitku močnejša. Obenem se to tudi sklada z današnjo potrošniško družbo.

Hipoteza 3 : Individualizem med mladimi je zelo razširjen. Mladi se pri načrtovanju prostega časa ne podrejajo interesom kolektiva!

Hipoteza je bila potrjena, kar se je pokazalo skozi celotno analizo ankete. Mladi se radi zadržujejo v manjših lokalih in gostilnah. Obisk koncertov in partvjev je manjši. Prosti čas preživljajo po svoji lastni izbiri. Že sama pluralna družba nam ponuja večjo svobodo in hkrati povsem nove omejitve pri izbiri in oblikovanju identitet, kot sta ugotavljala že tudi Beck in Fromm.

Hipoteza 4 : Upornišтво je stalnica v dobi mladostništva, vendar ea vsaka generacija izraža na sebi lasten način.

To, da je stalnica mladostništva dokazuje že v nalogi objavljen Sokratov citat. Upornišťvo kot vedenjski vzorec je bil prisoten že v antični dobi. Dinamika razvoja modernega pluralnega okolja spreminja upornišťvo, ga na novo definira.

3.2. POVZETEK

Rezultati kažejo, da se večina mladostnikov zabava ob koncih tedna, do večerih ur, v adrenalinskih okoljih. Menijo, da so okolja v katerih preživljajo prosti čas varna. Kaže pa se tudi večje zaupanje staršev v odgovornost mladih. Mladi so zelo potrošniško usmerjeni. Moškim ni žal zapravljati denarja za zabavo, medtem ko smo ženske bolj premišljene in manj potrošniške v smislu porabe denarja za alkohol in zabavo, se pa vseeno usmerjamo v potrošnjo kozmetike, oblek.

Rezultati pa še pokažejo slabo poznavanje politike, saj med mladimi politično angažiranje ni več v »modi«. Mladim ne omejujejo prostega časa, zato se zabavajo brez omejitev. Družba pa jih s tem potrošniško usmerja. Večino svojega denarja porabijo za izgled na zabavah, nakup alkoholnih pijač, prevoza domov,... Presenetljivo pa je dejstvo, da se večina mladih ne šteje za upornike, saj raje upoštevajo družbene norme.

Na podlagi rezultatov, ki sva jih pridobile in s tem problemi, ki so se prikazali, vidiva rešitev v izboljšanju odnosa med mladimi in starši. Svoj delež pa bi morala dodati tudi družba. Ne bi smela gledati na mlade kot na potrošnike, s katerimi si bo ustvarila dobiček. Posebej pa bi morala bolj poskrbeti za njihovo varnost, saj, kot pravijo, »Na mladih svet stoji «.

4. VIRI IN LITERATURA

1. POČKAR, Mirjam; POPIT Tanja; NOVAK-FAJFAR, Bojana; PLUŠKO, Alojz; BARLE-LAKOTA, Andreja (2004). Uvod v sociologijo. Ljubljana: DZS
2. BARLE-LAKOTA Andreja; POČKAR, Mirjam; NOVAK-FAJFAR, Bojana; RENER, Tanja; G. ANTIČ, Milica; POPIT Tanja; PLUŠKO, Alojz; RATKAI-ILIČ, Marjana (2004). Sociologija : Učbenik za 280-urni predmet sociologije v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Ljubljana: DZS
3. TOMC, Gregor; VELIKONJA, Mitja; STANKOVIČ, Peter (1999). Urbana plemena : Subkultura v Sloveniji v devetdesetih. Ljubljana: Študentska založba
4. ULE, Mirjana (2000). Temelji socialne psihologije. Ljubljana: Alfa.
5. MUSEK, Janek (1995). Ljubezen, družina, vrednote. Ljubljana: Educy
6. Internet: <http://med.over.net/zasvojenost/alkoholizem.htm>
7. MOORE, Stephen (1995). Sociologija : Ključni pojmi in dejstva. Ljubljana: Alfa

5. PRILOGE

ca Anketni vprašalnik za srednješolce

ANKETA

Sva Željka Miklavčič in Anja Zeme, dijakinji Gimnazije Celje - Center. Delava raziskovalno nalogo pri predmetu sociologija, z naslovom Mladi in zabava. Prosiva te, da izpolniš ta anketni vprašalnik. Anketa je anonimna in je namenjena izključno za potrebe najine raziskovalne naloge.

Spol: M /Ž

Starost : _____

Srednja šola: _____

1. Kaj pojmuješ pod pojmom zabava? (možnih je več odgovorov)

a) obiskovanje klubov, diskotek, gostiln

b) obiskovanje koncertov, rave-partyev

c) zabava pri prijatelju doma

d) računalnik

e) preživljanje prostega časa

f) drugo : _____

2. Ali se ponavadi zabavaš samo ob koncih tedna?

a) da

b) ne

3. Kje se najpogosteje zabavaš?

a) v okolici mojega doma

b) v mestu v domačem kraju

c) v večjih mestih

d) drugo _____

4. Ali ti starši določajo uro do katere moraš biti doma?

a) da, do 21.00 ali manj

b) da, od 22.00 do 23.00

c) da, do 24.00 ali več

d) ne

5. Kako greš domov iz zabave?

a) po mene pridejo starši

b) s taksijem

c) z avtobusom / vlakom

d) peš

6. Koliko denarja na mesec potrošiš zase?

- a) 1000-5000
- b) 5000-10.000
- c) 10.000-15.000
- d) 15.000 in več

7. Kako pomemben se ti zdi lasten izgled na zabavah?

- a) zelo pomemben
- b) dokaj pomemben
- c) srednje pomemben
- d) pomemben
- e) nepomemben

8. Ali je na zabavah, ki jih obiskuješ prisoten alkohol?

- a) vedno
- b) pogosto
- c) običajno
- d)redko
- e) nikoli

9. Meniš, da so okolja v katerih preživljaš prosti čas varna?

- a) da
- b)ne

10. Meniš da družba dovolj poskrbi za varnost mladostnikov?

- a) da
- b)ne

11. Kakšen je nadzor staršev nad tvojim prostim časom?

- a) prosti čas preživljam po lastni izbiri, starši mi ga ne omejujejo
- b) v večini me ne omejujejo, vendar obstajajo določeni dogovori med nami
- c) starši mi postavljajo pravila pri preživljanju prostega časa
- d) drugo

12. Ali tvoji starši vedo, kaj se dogaja v okolju v katerem se zabavaš (pitje alkohola, kajenje,...)?

- a) da b)ne
- c) približno

13. Ali meniš, da sodiš v model upornika?

- a) da, ker _____
b) ne, ker _____

14. Kakšno je tvoje poznavanje politike?

- a) zelo dobro
b) dobro
c) srednje
d) slabo
e) zelo slabo

15. Kakšen je tvoj odnos do politike?

16. Obkroži trditev, kije najbližja tvoji definiciji zabave?

- a) rad/a imam adrenalinska okolja z divjimi zabavami in glasno glasbo
b) rad/a se zabavam v mirnem okolju, s svojimi prijatelji, ne maram glasne glasbe, zabav brez nadzora in pretiravanja.

Zahvaljujeva se ti za sodelovanje!